

КРИМСЬКІ АНОМАЛІЇ (ХТО НАВЧАЄ І КОГО ВИХОВУЮТЬ У КРИМСЬКИХ ВУЗАХ?)

Петро ВОЛЬВАЧ,

доктор філософії в галузі біології,
академік УЕАН, науковий співробітник
Всеукраїнського інформаційно-
культурного центру в м.Сімферополі

Світовий досвід переконливо доводить, що загальноосвітня школа, середні та вищі навчальні заклади у більшості країн світу готують не лише майбутніх фахівців, а й виховують патріотів своєї держави. Мабуть, не випадково щоденне навчання в американських школах розпочинається з виконання Національного гімну та внесенням у клас державного прапора. Для кожного американця ці державні символи є священними. Вони згуртовують і цементують різноплеменну американську спільноту у політичну націю.

Не лише в Сполучених Штатах Америки, а й у кожній країні, яка себе поважає, ніхто не наважиться вчинити наругу або кепкувати з національних символів, паплюжити історію та знуцатися над національними героями. Навіть найнезалежніша газета не дозволить собі такої політичної забави, вірніше кримінальних пустощів, до яких перманентно вдаються не лише кримські газети, а навіть радіо і телебачення.

Цілком закономірно, що історію своєї держави та етногенез нації має знати кожен німець, француз, великобританець, росіянин, італієць, швед, поляк, китаєць і навіть пересічний громадянин будь-якої африканської держави. А ще громадянин у кожній країні світу має володіти державною мовою. Без цього людина не може почувати себе комфортно в суспільстві, набути громадянство. Вона не має жодної перспективи на працевлаштування та просування по службі. Така «без'язика» людина не може обіймати будь-яку державну посаду, її ніколи не оберуть до парламенту чи в органи місцевого самоврядування. Фахівець, який не володіє державною мовою, не може також виховувати дітей чи навчати студентів.

Навіть у найжахливішому сні жодному німцю, французу, японцю і росіянину не примариться, що у вищому законодавчому органі народні обранці його країни говорять якоюсь іноземною мовою або висока посадова особа спілкується зі своїм народом недержавною мовою. Для всіх нас в Україні досить незвичним здалося повідомлення про те, що у Киргизстані, з його ще живими стійкими феодальними традиціями, конституційною вимогою до претендента на посаду президента країни передбачено не лише володіння, а й складання іспитів на знання державної мови. Через цю процедуру пройшов навіть академік Акаєв, який вдруге обирався на президентську посаду.

На жаль, в Україні, навіть на дванадцятому році незалежності, не лише побутує, а й культивується зневажливе ставлення як до національної ідеї, так і до державної мови. У Криму ж на кожному кроці стикаємося з порушенням конституційних засад щодо функціонування української культури і державної мови. Вони цілковито ігноруються в усіх органах державної влади і місцевого самоврядування, навчальних закладах, засобах масової інформації, у радіо- і телефірмі, книгодрукуванні, рекламі, у топоніміці. Складається враження, що ми будемо якусь аномальну, не українську Україну або знову відновлюємо на нашій землі колоніальну Малоросію з Новоросією.

Зазначене, на мій погляд, є наслідком того, що не лише частина наших громадян, а й високих посадовців у владних структурах, ще перебувають у полоні витвореної імперією ідеології української меншовартості та неповноцінності. Під своє особисте, полохливорабське світосприймання останні намагаються підвести навіть «теоретичні» підмурки, посилаючись то на об'єктивні історичні процеси, то на відсутність в Ук-

раїні енергетичних ресурсів, усталені економічні зв'язки з метрополією та вигадану міфічну доцільність.

Найрельєфніше ця небезпечна для України тенденція проявляється в Криму, де імперсько-комуністичні сили відмежувалися від загальноукраїнського поступу своєрідним автономним утворенням і Конституцією місцевого зрзска. За висновком Конституційного суду України Кримська конституція у багатьох статтях виходить за межі правового поля нашої держави. Такого ж висновку дійшов і вельми авторитетний в Україні аналітичний Центр економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова. Часопис «Національна безпека і оборона» видрукував серйозний дослідницький матеріал «Крим на політичній карті України». За визначенням фахівців Центру, на сьогоднішній день присутність у Криму української культури і мови (україномовних засобів масової інформації, закладів освіти і культури) є вкрай незадовільними. І це викликано не об'єктивними передумовами, як стверджують автори, а є наслідком діяльності певних антиукраїнських деструктивних сил, відсутністю в керівництві України політичної волі та потурання їхній місцевій владі. Тож і цілком закономірно, що з 583 шкіл, що сьогодні функціонують у Криму, лише 4 є україномовними, а з 23,4% школярів – етнічних українців, державною мовою навчаються лише 0,7%. Конституційне право майже 1 млн. українського населення Криму навчати дітей рідною (державною) мовою кримською владою всіляко ігнорується. Освітняське чиновництво автономії творенню україномовних шкіл чинить шалений опір. Про це переконливо засвідчили ініційовані громадськістю «круглі столи» з питань стану і проблем розвитку шкільництва в Криму. Про це ж говорить і депутатський запит про окремі порушення законодавства України в сфері освіти та культури народного депутата України Бориса Кожина прем'єр-міністру України Анатолію Кінаху від 7 червня 2001 року.

Ще невтішніша ситуація склалася у вищих навчальних закладах, як державних, так і комерційних. Як не парадоксально, а навіть у стінах Таврійського національного університету ім.В.Вернадського курс історії України на більшості факультетів читається російською мовою. Питання ж про підготовку в ТНУ вчителів-предметників для україномовних шкіл ніколи навіть не обговорювалося. Міністерство ж освіти автономії, імітуючи «бурхливу» діяльність на ниві творення україномовних шкіл, зробило спробу підготувати вчителів лише з української та російської мови і літератури у вузах шляхом укладання відповідних угод з деякими вузами материкової України. Водночас кримські державні вузи і, перш за все, Таврійський університет, наділений вельми відповідальним статусом Національного, продовжують масово тиражувати вчителів-предметників для російськомовних шкіл. Усі кримські вузи готують лише російськомовних юристів, агрономів, економістів, менеджерів, фінансистів, соціологів, лікарів, інженерів, психологів, екологів та інших фахівців. А кримський аграрний коледжі та державний аграрний університет, як були за радянських часів, так і залишаються донині осередками зросійщення українського села та української молоді.

Завдання вищої школи в будь-якій державі – підготувати не лише професійного фахівця, а й сформувавши прошарок національної еліти. Саме вона і спроможна побудувати економічно потужну національну державу. І, мабуть, не випадково, один з будівничих Німеччини, канцлер Бісмарк зазначав, що для створення великої держави йому потрібно тисячі національно свідомих учителів.

Хто ж і на яких ідеологічних витоках та на якій культурній спадщині будуватиме могутню квітучу, Україну? Якщо врахувати сьогоднішні кримські реалії та

ідеологію навчання у місцевих загальноосвітніх школах і вищих навчальних закладах, то такої України в Криму, навіть в осяжному майбутньому будувати буде нікому. Справедливість зазначеної тези підтверджують постійні антидержавницькі виступи в кримських засобах масової інформації, заяви різноманітних «общин и союзов», автономна освітня політика і витворена в Криму концепція розвитку вищої школи. Під егідою Кримської академії наук нещодавно проводилася науково-практична конференція на тему: «Высшее образование в Крыму. Проблемы и перспективы». Знайомство з більшістю опублікованих виступів на ній переконливо доводить, що перспектива української освіти в Криму дійсно невтішна, а українській мові в кримських вузах взагалі немає місця. І на цьому шовіністично зациклені вчителі молоді солідаризуються з місцевими провідниками церкви московського патріархату. Останні теж кваліфікують державну мову як таку, що придатна лише для базару і хатнього вжитку сільського плебсу. Вона, на їхню думку, є непристойною для Храму Божого.

Завідувач кафедрою Таврійського національного університету професор Едуард Терез, ревізуючи Конституцію України, абсолютно серйозно стверджує: «Единственный путь приобщить студента к науке – это читать все естественные научные курсы в университетах на русском, или, если есть такая возможность, на английском языке». Бідолашні німці, французи, японці та інші неросійськомовні народи, які готують фахівців національними мовами за шовіністичною логікою професора Тереза приречені на наукову деградацію і маргіальність. Але ж чому саме з цих країн саме Росія і більшість держав упродовж століть запозичують усі модерні технології та революційні технічні ідеї? (Нагадаємо колезі, що саме там, немов гриби після дощу ростуть лауреати престижної премії Нобеля). Ще далі у своєму українознавстві пішов проректор з наукової роботи Кримського державного аграрного університету професор Євген Ніколаєв. Однією з серйозних вад освіти в аграрному секторі та негативних «деяний Министрства образования Украины» він вважає таке: «Значительный удельный вес в учебных планах аграрных вузов занимают дисциплины, не имеющие никакого отношения к будущей профессии – история Украины, религиозоведение, украинский язык, философия, основы психологии и педагогики, гражданской обороны, деловой украинский язык, физвоспитание и т.д.».

Складається враження, що «гаспадин» Ніколаєв в українському державному вузі, коштом українського народу має намір готувати фахівців-аграріїв не для нашої землі, а для якогось зарубіжжя. Проректор з наукової роботи, обтяжений професорською мантиєю, мав би знати, що випускники аграрного вузу працюватимуть в українському селі з українською людністю, а не з отарою баранів і рогатою худобою. До того ж майбутньому керівникові не завадить знати хоча б основи педагогіки та психології.

То ж чи є обтяжливими для майбутніх фахівців 28 годин лекцій з історії України та 22 години лекцій з української зарубіжної культури, які читаються на першому курсі?! Не завадять випускникам також знання ділової української мови, на цей предмет на п'ятому курсі відводиться лише 22 лекційні та 28 годин практичних занять. Якщо вже і заощаджувати навчальний час в аграрних вузах, то це потрібно робити за рахунок принизливо безглуздої мускульної праці студентів в учбовому господарстві. Як колишній випускник цього вузу її обсяг і смак я добре знаю.

Зауважимо, що головним недоліком вищої освіти в сьогоденній Україні і, в першу чергу в Криму, є не перевантаженість навчального процесу непотрібними дисциплінами, як це стверджує професор Ніколаєв. Біда в тому, що молоде покоління вчать педагогічні кадри з марксистсько-ленінською, більшовицько-колгоспною ідеологією і великодержавницькою ментальністю. Деякі з них ще й донині ностальгують за імперією і не сприймають навіть сам факт існування України як самостійної держави. Адже чому навчить і кого виховає в стінах Таврійського національ-

ного університету такої «політолог-аналітик», великодержавник і українофоб, як доцент Сергій Кисельов? Нещодавно так звана «общегосударственная ежедневная газета» «Крымское время» опублікувала інтерв'ю з ним свого співробітника Олександра Мащенко (до речі, вихованця Таврійського університету), який спеціалізується на антиукраїнській тематиці, під промовистою назвою «Украина будет либо парадным крыльцом России, либо задним двором Европы». З шаманською впевненістю і безкарною зухвалістю доцент кафедри соціальної та економічної географії Національного університету держави, яка надала йому роботу і платню, пророкує: «Я не верю в то, что к концу столетия на политическом карте мира останется независимое государство Украина». Перелицювавши вислів Бісмарка про місце Польщі в Російській імперії, пан Кисельов великодушно відводить Україні роль «братних імперських обіймів, поляки та фіни стали господарями на своїй землі. Вони не загинули і не пішли жебракувати по світу, а витворили квітучі держави».

Сергій Кисельов хизується тим, що в університеті він почав першим читати курс геополітики – «реакционной и лженаучной буржуазной теории». Можна не сумніватися, що курс геополітики цей «аналітик-самоук» вивчав по цинічно-шовіністичному імперському підручнику Дугина. Цей затятий шовініст та українофоб теж не бачить України на політичній карті Європи. Вона, за його твердженням, приречена зникнути в лоні російської імперії.

За усталеними нормами міжнародних взаємин подібні праці та політично невиважені, недружні заяви іноземного громадянина вже самі по собі можуть викликати міждержавну напругу. Стосовно ж громадянина України та ще викладача Національного університету, то таке політичне хлоп'яцтво і подібні політичні, не дитячі «пустощі» мають антидержавний присмак і кримінальне забарвлення. Ними, на нашу думку, давно мали б зацікавитись відповідні структури, які покликані стояти на сторожі Конституції і національної безпеки України. Зазначене можна цілком віднести і до антиукраїнської «конференції-шабашу», яку провів весною ще один вчений муж, тепер уже колишній проректор з наукової роботи Таврійського національного університету. Не випадково, що це зібрання викликало гнівний осуд української громадськості Криму. Необхідно добре подумати і над тими сумними фактами вандалізму над пам'ятниками діячам українського і кримськотатарського народів та варварське збивання літер в українському напису Таврійського національного університету. Воно не є випадковістю або легковажним бешкетництвом захмелілих молодиків. Витоки всіх цих негативних явищ, мабуть, теж потрібно шукати у вихованні, моральному стані суспільства та в ідеології вихователів.

Не підлягає сумніву те, що сьогодні в незалежній Україні має бути єдина загальнонаціональна політика як у галузі середньої, так і вищої освіти. Не може бути ні регіональних, ні якихось осібних, автономно-хутірських освітніх концепцій і програм, вироблених якоюсь однією, до того ж антиукраїнською політичною силою. Однозначним є й те, що як загальноосвітня школа, так і вищі навчальні заклади мають готувати не лише фахівців, а й виховувати патріотів своєї держави. Якщо цього не станеться, то Україна, як держава, дійсно не матиме майбутнього. Очевидно, саме цього і прагнуть автори антиукраїнських освітніх концепцій.

Отже, боротьба свідомого кримського українства за україномовну школу, за україномовну вищу освіту є боротьбою за майбутнє нашої держави. У цій справі українські владні структури мусять і просто вже давно зобов'язані усунути всілякі аномалії та комуношовіністичні збочення, які так пишно розквітли на освітянській ниві під благодатним автономним небом Криму.